

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Seivan Vikenslätt		OPSA18-21
Handledare		
		Antal ord: 11961
Prof. Jerker Widén	Beteckning	Kurskod
		1OP415
STAD I ELD OCH RÖRELSE – MANÖVERKRIGFÖRING I BEBYGGELSE En kvalitativ studie om manöverkrigföring i SIB.		
<u>ABSTRACT:</u>		
<p>While the world is urbanising at an exponential rate, so does the conflicts. The common environment for a conventional military force has changed from the open fields normally dominated by tanks and artillery, to narrow streets and buildings in a city. While the actors and environment for combat changes, the tactics doesn't seem to. Maneuver warfare was mainly developed from the lessons learned from WW2 and was focused on warfare with large units using firepower and movement. But since the last two decades most of the fighting has taken part in urban areas against another type of enemy, which won't allow for the full extent of the maneuvering and firepower due to structures and other obstructions in a city.</p>		
<p>This study will analyse how western militaries utilised the principles of maneuver warfare in urban combat. The goal is to measure how well the principles of maneuver warfare applicable in an urban environment against the ever-increasing irregular threat. The purpose is to indicate the complexity the urban environment brings to military units when planning and conducting operations.</p>		
<p>The results find that maneuver warfare relates well but can't fully explain military success in urban warfare.</p>		
<u>Nyckelord:</u>		
Strid i bebyggelse, urban warfare, manöverkrigföring.		

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.2 FORSKNINGSÖVERSIKT	4
1.2.1 Om bebyggelsens militära betydelse	4
1.2.2 Uppfattningen om SIB.....	5
1.2.3 Om SIB och manöverkrigföring.....	7
1.2.4 Sammanfattning av forskningsöversikt.....	9
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	9
1.3.1 Forskningsfråga.....	9
1.4 AVGRÄNSNINGAR.....	10
1.5 DISPOSITION	10
2. TEORI	12
2.1 ÖVERSIKT – MANÖVERKRIGFÖRING	12
2.2 LEONHARDS SYN PÅ MANÖVERKRIGFÖRING	13
2.3 CENTRALA BEGREPP FÖR MANÖVERKRIGFÖRING	14
2.4 MOTIVERING FÖR MANÖVERKRIGFÖRING	16
2.5 KRITIK MOT MANÖVERKRIGFÖRING.....	16
2.6 SAMMANFATTNING AV MANÖVERKRIGFÖRING OCH DESS BETYDELSE FÖR SIB	17
3. METOD	18
3.1 METODVAL OCH FORSKNINGSDESIGN	18
3.2 OPERATIONALISERING AV MANÖVERKRIGFÖRING I BEBYGGELSE.....	19
3.2.1 Operationalisering och analytiskt verktyg.....	20
3.3 VAL AV FALL	21
3.4 VAL AV MATERIAL OCH KÄLLKRITIK	22
3.4.1 Ramadi 2006-2007	22
3.4.2 Operation Defensive Shield.....	23
3.4.3 Källkritik.....	23
3.5 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN	24
3.6 VALIDITET OCH RELIABILITET.....	25
4. ANALYS	26
4.1 MANÖVERKRIGFÖRING I BEBYGGELSE.....	26
4.1.1 Kompletterande styrkor	26
4.1.2 Dilemma.....	28
4.1.3 Alcyoneus.....	29
4.2 SAMMANFATTNING OCH SAMMANSTÄLLNING.....	30
4.3 RESULTAT.....	30
5. AVSLUTNING	32
5.1 DISKUSSION OM RESULTAT OCH SYFTE.....	32
5.1.1 Svar på forskningsfrågan.....	32
5.2 DISKUSSION OM TEORI, METOD OCH ANALYSOBJEKT	33
5.3 RELEVANS FÖR OFFICERSPROFESSIONEN	33
5.4 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	34
LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING	35
LITTERATUR - ÄVEN ELEKTRONISKA	35
MYNDIGHETSPUBLIKATIONER	36
ARTIKLAR – ÄVEN ELEKTRONISKA	36

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Manöverkrigföring har studerats av många olika forskare och militärer. Framst består manöverkrigföring i grunden av två skolor – den tyska och den sovjetiska. Dock finns det fler länder som bidragit till utvecklingen av detta tankesätt, USA och Storbritannien som exempel. Militära tänkare som Lind, Biddle och Leonhard har skrivit om manöverkrigföringen som teori samt utvecklat dess grundprinciper, som sedan studerats och applicerats på bland annat Gulfkriget 1991.¹ Således har den ett verklighetsförankrat värde för hur militära förmågor nyttjas i strid.

Urbaniseringstakten idag medför att många människor flyttar in till städer från landsbygden. Detta bidrar till att strider urbaniseras i större utsträckning vilket leder till att irreguljära metoder blir betydligt mer normalt.² Framtidens konflikter kommer förmodligen med allt större sannolikhet utspela sig helt i städer och lägga större vikt vid att kontrollera handel och inflytande där, hellre än territorier och landsbygden.³ Städer och populationscentrumens roll i det moderna kriget bär alltså en alltmer operativ och taktisk koppling än tidigare. Dels för deras ökade strategiska värde, dels för att dagens förband som opererar i städer inte är lika stora som under exempelvis andra världskriget (VK2), därav taktisk vikt. Trenden hos aktörerna i konflikter har gått från stora slag mellan konventionella arméer till strider mellan taktiska konventionella enheter och irreguljära aktörer och terrorgrupper.⁴

För militära styrkor i väst är manöverkrigföring den uttalade bilden för hur krigföring ska bedrivas. Försvarsmaktens uppbyggnad i allt från doktriner och personalens utbildning till materielen som ska leverera eldkraft är utformad efter manöverkrigföringen.⁵ Dessa förmågor har historiskt använts för att bygga militära förband att föra en konventionell, högintensiv strid. Kostnaden och sannolikheten för dess införlivande minskat i takt med upprustningen

¹ Ångström, Jan & Widén, Jerker, *Contemporary military theory: the dynamics of war*, Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015, s. 116.

² Kilcullen, David, *Out of the mountains: the coming age of the urban guerrilla*, Hurst, London, 2013, s. 29 & 103.

³ Sampaio Antonio, Before and after Urban Warfare: Conflict Prevention and Transitions in Cities, 98 *International Review of the Red Cross* 71, 2016, s.72-73.

⁴ Jordan, David, Kiras, D., James, Lonsdale, J., David, Speller, Ian, Tuck, Christopher, Walton, C., Dale, *Understanding modern warfare*, Second revised edition, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, s. 148-149.

⁵ Jordan et al., *Understanding modern warfare*, s. 145.

inför den.⁶ Tendenserna i väst har varit att militära styrkor byggts för att kunna utkämpa ett krig utifrån en förutfattad bild om kriget.⁷ Aktörerna och miljön de militära styrkorna verkar mot och i har de senaste decennierna förändrats från vad manöverkrigföringen var tänkt för. Bebyggelsen är numera fokuset för striderna och motståndaren är inte längre en konventionell armé. Bebyggelsen utgör dessutom ett naturligt hinder för manövrering av förbanden och motståndaren är inte vad förbanden är byggda för att möta, samtidigt som bebyggelsen absorberar eldkraft och härbärgerar civila.⁸ Är manöverkrigföring i sådant fall verkligen gångbar med de utmaningar som strid i bebyggelse (SIB) erbjuder dagens militära förband som möter en irreguljär motståndare?

1.2 Forskningsöversikt

Forskningsöversikten delas i denna uppsats in i tre block i syfte att strukturera forskningsöversikten mot problemformuleringen. Först presenteras forskning som primärt avhandlar bebyggelsen som miljö och varför den har en militär betydelse. Därefter hur västs militär ser på bebyggelsen utifrån doktriner och slutligen hur väst nyttjat sina förband i bebyggelsen.

1.2.1 Om bebyggelsens militära betydelse

Antonio Sampaio analyserar i en diskursanalys om aktörerna i städerna där konflikter äger rum. Många militära ledare har de senaste 50 åren haft förhållningssättet till Military Operations Urban Terrain (MOUT), att antingen helt undvika den eller angripa den fullt ut.⁹ Det råder en generell brist på förståelse för de dynamiska faktorerna som ligger i konflikters grund, menar Sampaio. Bebyggelsen med alla faktorer är ett mycket komplext inslag i den militära sfären, att det borde finnas med i militära maktens reglementen och doktriner.¹⁰ Liksom många tidigare menar även Sampaio att VK2 och lärdomarna från strider därifrån fått ligga till grund för hur militära strider i städer, där det var två stora konventionella militära styrkor som möttes. Resultatet av detta blev att hela städer ödelades då aktörernas eldkraft absorberades av bebyggelsen. Sampaios argument är att stater bör förbereda sin militär att strida i denna komplexa miljö mot en komplex motståndare med ett större fokus på att

⁶ Jordan et al., *Understanding modern warfare*, s. 143.

⁷ Ibid., s. 149.

⁸ Kilcullen, *Out of the mountains: the coming age of the urban guerrilla*, s. 104.

⁹ Sampaio, *International Review of the Red Cross*, s. 77-78.

¹⁰ Ibid., s. 75-76.

undvika förstörelse.¹¹ Artikeln påvisar behovet för att utbilda militär personal att se stadens komplexa mekanismer hellre än att se det som ytterligare terräng att strida i.

Ett annat argument är att bristen på förståelse för staden gör att bland annat taktiken missanpassas till miljön.¹² Analyserade effekter av strid från bland annat brittiska armén under konflikten i Nordirland (1969-1975) och Israeliska armén under intifadan 1993 och amerikansk trupp i Irak från 2003 har legat till grund för det argumentet. En aspekt på stridseffekt är främst förmågan att organiserat bekämpa en identifierad motståndare i staden, och särskiljer framgången på taktisk nivå från den på operativ eller strategisk nivå. Detta kan ha skapat en dikotomi, då soldater och officerare utbildas att kunna genomföra striden på taktisk nivå, men att den striden de lärt sig kanske inte nödvändigtvis är vad som gör att de strategiska målen uppnås i bebyggelse. Således är bebyggelsen som stridsmiljö missförstådd. Initiativkraft och mod att prova nya taktiker kan vara framgångsfaktorer hos plutonchefer och gruppchefer. Denna initiativkraft slås ned av de stora våldsrestriktioner som medföljer SIB.¹³

1.2.2 Uppfattningen om SIB

William G. Rosenaus artikel *Every room is a new battle* lyfter fram hur städer genom all dokumenterad historia varit skådeplatser för strid. NATO och dess medlemmar har från VK2 slut till slutet av 90-talet, i stort sett haft samma synsätt på strid i bebyggelse. Varken utbildning eller materiel har tillförts heller sedan dess.¹⁴ Rosenau formulerar tre teser; att bebyggelsen (1) nekar konventionella styrkor att nyttja manöverförmågan, (2) är en växande tyngdpunkt i en modern konflikt och (3) att bebyggelsen är den ideala miljön (terrängen) för motståndare till en konventionell styrka.¹⁵ Striderna i analysen är mellan en konventionell styrka och en irreguljär motståndare, utspelar sig i Beirut, Mogadishu och Grozny. Analysen kretsar runt att civila förluster är något som moderna militära styrkor är tvungna att ta hänsyn till, då den irreguljära motståndarens stöd är beroende av den.¹⁶ Slutsatserna från artikeln är bland annat att den israeliska militära ledningen åter menade att bebyggelse ska endast beträdas om det är absolut nödvändig, och istället isoleras och kringgås om möjligt. Därtill att

¹¹ Ibid., s. 77-78.

¹² Kirstin J.H. Braithwaite & Margarita Konaev, War in the city: Urban ethnic geography and combat effectiveness, *Journal of Strategic Studies*, 2019, s. 3.

¹³ Braithwaite & Konaev, *Journal of Strategic Studies*, s. 4-6 & 11.

¹⁴ Rosenau, William G., "Every room is a new battle": The lessons of modern urban warfare, *Studies in Conflict & Terrorism*, 20:4, 1997, 371-394, s. 372-373.

¹⁵ Rosenau, *Studies in Conflict & Terrorism*, s. 374-375.

¹⁶ Ibid., s. 376-377.

amerikanska styrkor tydligt nyttjat ett konventionellt ledningssätt samtidigt som de underskattade en lågutbildad milisgrupp, bara för att den inte var konventionell.¹⁷

I sin artikel *Lethal Genes The Urban Military Imperative* angriper Michael Evans västs militärstrategiska stagnation i utveckling av militär tillämpning i urbana operationer som utgått från att isolera och kringgå bebyggelsen helt. Efter VK2 kom militärer fram till att upp emot 40% av striderna under utkämpades i urban miljö. Städer har från seklets början varit den vanligaste terrängen för strider som skett.¹⁸ Trenden är därmed självklar och den urbana stridens åtta karaktärsdrag har varit oförändrade trots de militära framstegen på 60 år. Miljön är dynamisk och ickelinjär. Effektiv eldkraft ger övertaget och behovet att förstå kombinerade vapen är vitalt. De militära ledarna borde ha hunnit anpassa sig, menar Evans, men NATO har inte behandlat urbana operationer som ett konventionellt inslag i sina doktriner.¹⁹ De korta stridsavstånden och snabba stridsförloppen kan ha avskräckt generaler till att välja andra typer av strategier. Trots att andra generaler sagt att det är oundvikligt att strida i bebyggelse och korta avstånd.²⁰ Det kan alltså handla om en bristande förmåga att ta till sig det nya i kriget, liksom generalerna under VK1.

Det är dock inte enbart delar av västs väpnade styrkor som anser bebyggelsen som en viktig terräng att behärska. Jonathan Levinson skriver i en artikel om hur Hizbollah blandar konventionella och okonventionella metoder i striderna mot israeliska försvaret (IDF) och lyckas binda dessa i strid under lång tid.²¹ Levinsons syfte med artikeln är att baserat på Hizbollahs förberedelser inför och uppträdande under striderna förutspå nästa konflikts art, och vad som kommer känneteckna den. Enligt Levinson hade Hizbollah dragit lärdomar av IDF:s teknologiska övertag, nyttjat bebyggelse och civila till sin fördel och på så sätt nekat IDF att nyttja sina styrkor mot Hizbollah. IDF:s underrättelseförband hade till och med upptäckt att Hizbollah byggt upp anläggningar för SIB och utbildat sina kombattanter i strid i bebyggelse för att jämna ut styrkeförhållandet mot IDF.²² Levinsons slutsatser är, vilket

¹⁷ Rosenau, *Studies in Conflict & Terrorism*, s. 377-378 & 381.

¹⁸ Michael Evans, *Lethal Genes: The Urban Military Imperative and Western Strategy in the Early Twenty-First Century*, *Small Wars & Insurgencies*, 32:4, 515-552, 2009, s. 515-516.

¹⁹ Evans, *Small Wars & Insurgencies*, s. 518-519 & 525.

²⁰ *Ibid.*, s. 530.

²¹ Jonathan Levinson, Rubber match: a third Lebanon war, *Small Wars & Insurgencies*, 23:2, 307-329, 2012, s. 307-308.

²² Levinson, *Small Wars & Insurgencies*, s. 308-309 & 311.

påvisas genom Hizbollahs förberedelser, tydliga exempel på att staden betraktas som en viktig miljö för den irreguljära motståndaren som för en högteknologisk väpnad styrka från väst.

Efter USA:s invasion av Irak och en serie större strider i städer gjorde sig samma lärdomar från VK2 sig påminna. Evans menar här att samma lärdomar från Stalingrad 1943, som kombinerade vapen och de stora mängder manskap som går åt, gäller även efter striderna i Fallujah 2004.²³ 2002, samma år som amerikanska krigsmakten släppte sin stridskraftsgemensamma doktrin för urbana operationer, kom NATO:s forskningsgren fram till att huvuddelen av alla strider kommer utkämpas i urban miljö vid 2020. Vilket förstärktes ytterligare av NATO 2008 i en ny rapport.²⁴ En slutsats om militära kapacitetens utveckling i urbana operationer är att den styrkan med bäst motiverade och utbildade soldater är den styrkan som historiskt har fått absolut bäst framgång i strid i bebyggelse. Detta är även styrkt i hur Evans framhåller hur teknologi och utbildning på trupp har förändrats och ny materiel tillförs förband som tidigare inte haft städer som huvudmiljö för strid.²⁵

1.2.3 Om SIB och manöverkrigföring

Close Quarters Battle: Urban Combat and "Special Forcification" är en artikel författad av Anthony C. King, som handlar om vikten av rätt träning och utbildning av militär personal för strid i bebyggelse. Efter krigen i Afghanistan och Irak har en stor utveckling skett på taktisk nivå av striden som tidigare inte fått stor uppmärksamhet. Små enheter, pluton och nedåt, har utvecklat sin stridsteknik enormt, utan att den dokumenterats.²⁶ Detta fenomen nämner Ben-Ari, en israelisk forskare som myntat begreppet "special forcification" som en kunskapsöverspridning från specialförbanden till linjeförband när de opererar i anslutning till varandra. Ett bevis på det var att striderna under den tidiga delen av ockupationen av Irak, utkämpades av soldater nästan helt utan specialutbildning i SIB. I Fallujah 2004 nyttjades manöverkrigföring för SIB, som resulterade i många civila förluster och stor förödelse av egendom i staden. Orsaken verkar främst ha varit stridstekniken på pluton och gruppnivå. Vid den tidpunkten var SIB utvecklad av och för specialförband.²⁷ Special forcification på stridsteknisk nivå är framträdande främst genom den pedagogiska synen på soldatens utbildning och hur soldaterna lär sig nyttja vinklar genom öppningar. Dessa två är i grunden

²³ Evans, *Small Wars & Insurgencies*, s. 532.

²⁴ *Ibid.*, s. 530-531.

²⁵ *Ibid.*, s. 535-536.

²⁶ King, C, Anthony, *Close Quarters Battle: Urban Combat and "Special Forcification"*, *Armed Forces & Society*, Vol.42(2) 276-300, 2016, s. 277-278.

²⁷ King, *Armed Forces & Society*, s. 282-283.

vad som skiljer strid i skogen från strid i bebyggelse, menar King.²⁸ SIB medger inte heller att manövrering som syfte att hålla avstånd mellan sina egna förband för att undgå eldkraften från motståndaren. Detta illustreras av att ett rum inte tillåter gruppen eller enskilda soldater att inta det avstånd som de utbildats på ska gälla i skogen för att undgå verkan från en handgranat.²⁹

Alice Hills skriver i boken *Future War In Cities: rethinking a liberal dilemma* om SIB och hur västs tankar om SIB i stort. USA har sökt att förstå SIB genom det teknologiska övertag som kommer med drönare, satelliter och sensorer på vapensystemen. Syftet har varit att på senare tid nyttja vapensystemen med hög precision istället för att använda stor eldkraft för att vinna striderna. Samtidigt har inte bara USA utan väst som enhet, sökt att inte strida i städer alls utan kringgå dem. De gångerna USA stridit i bebyggelse har eld och rörelse agerat komplementärt, men amerikansk trupp har fortfarande, trots försöken, tenderat att frångå manövrering och istället förlitat sig mycket till eldkraft.³⁰ Hills menar att orsaken till manöverkrigets övergivande i bebyggelse, är oförmåga från militär personal att förstå kraven som SIB ställer på organisationen, materielen och truppen. En slutsats i Hills bok är att de begränsningar en organisation har inte förändrats i SIB utan de förstärks.³¹

En infanteribataljon i Mosul upptäckte att den träning och utbildning de fått vid sin hemmabas i USA inte var vad som krävdes i Mosul, utan amerikansk trupp var tvungen att revidera taktiken.³² Manöverkrigföring genom deras reviderade taktik var att mindre fokus lades på ren eldkraft och större fokus lades istället på informationsinhämtning och snabba tillslag, d.v.s. rörelse fick ta större plats och det var avsuttna skyttesoldater som stod för den istället för stridsfordon och stridsvagnar.³³ Vilket visar att miljön och motståndaren inte går att möta med konventionella medel. Bataljonen kom fram till att en blandning av militär underrättelse och andra lokala myndighetsaktörer gav framgång.³⁴ I slutsatserna nämns vikten

²⁸ King, *Armed Forces & Society*, s. 284-285 & 287.

²⁹ Ibid., s. 287-288.

³⁰ Hills, Alice, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma*, Frank Cass, London, 2004, s. 43 & 65.

³¹ Hills, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma* (2004), s. 163-164.

³² Russel James A., Innovation in War: Counterinsurgency Operations in Anbar and Ninewa Provinces, Iraq, 2005-2007, *The Journal of Strategic Studies*, 33:4, 595-624, 2010, s. 612.

³³ Russel, *The Journal of Strategic Studies*, s. 614-615.

³⁴ Ibid., s. 616-617.

av att anpassa stridstekniken och taktiken i bebyggelse mot en irreguljär motståndare och vikten av att inte låta militär byråkrati ta en del i organisationens lärande.³⁵

1.2.4 Sammanfattning av forskningsöversikt

Utifrån problemformuleringen har nu miljön och aktörerna genom forskningsöversikten knutits till västs syn på SIB och manöverkrigföring. Det som går att sammanfatta utifrån forskningsöversikten är att det finns en tendens från militära ledare att förlita sig på manöverkrigföringen som taktisk metod i de flesta lägen. Det medför visserligen att striden går att genomföra samt att soldaterna utövar våldet på det sätt de är utbildade på, dock med varierande resultat. Manöverkrigföringens återkommande svaghet är att den är anpassad efter en annan miljö än bebyggelse. Ändå applicerar militära organisationer samma ledningsstrukturer, planer och taktiska uppträdande i plutoner, kompanier och bataljoner där det tydligen inte passar.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att genom en teoriprovande ansats och en kvalitativ textanalys, analysera hur teorin manöverkrigföring förhåller sig till, och i vilken utsträckning den kan förklara framgångar strid i bebyggelse på taktisk nivå mot en irreguljär motståndare. Genom att analysera dokumentation och berättelser om SIB, kan det observeras och mätas hur olika moderna förband förhåller sig till manöverkrigföring på taktisk nivå. Trenden i striden har gått åt ett annat håll än vad många försvarsförmågor är byggda för, därav kommer frågeställningen.

1.3.1 Forskningsfråga

Hur förhåller sig manöverkrigföring till SIB mot en irreguljär motståndare?

- *Vilket förklaringsvärde har manöverkrigföring för framgång i SIB?*

Frågeställningens första del är menad att besvara vilka delar och i vilken utsträckning manöverkrigföring används i bebyggelsen mot en irreguljär motståndare. Den andra frågan är inriktad på att ge manöverkrigföringen ett förklaringsvärde i SIB.

Den inomvetenskapliga relevansen i frågans svar ligger främst i att konflikter i större utsträckning kommer uppkomma i bebyggelse snarare än på landsbygden, som

³⁵ Russel, *The Journal of Strategic Studies*, s. 620-621.

manöverkrigföringen är konstruerad för. Det kan väcka diskussion om huruvida taktik, utbildning eller materiel bör anpassas till den trenden. Den utomvetenskapliga relevansen kommer i att städer är mer än terräng för en militär makt att strida i. Detta gör att graden av förståelse för staden som en del i ett samhälle kan påverka svaret på hur makthavare bör se staden som mer än skådeplats för strid.

1.4 Avgränsningar

Forskningsöversikten påvisar att SIB blir mer vanligt förekommande och att trenden börjat vid senaste sekelskiftet därför kommer endast strider från sekelskiftet och framåt att analyseras. För att uppgiftens storlek och syfte ska inrymmas i uppsatsen kommer endast strider inom taktisk nivå av moderna konventionella förband från strider i städer att behandlas. Olika koncept och begreppsdiskussioner om vad framgång i strid är, kommer inte beredas plats i uppsatsen. Doktriner, strategier och restriktioner i reglementen kan komma att nämnas men då endast som referens till situation och fall. Irreguljär krigföring och framgångsförklaringar hos olika upprorsbekämpningsteorier kommer inte att beröras och begreppsutredning kommer inte att göras. De olika stridskrafterna och truppslagen som nämns begränsas i syfte att inte öppna upp för diskussioner om olika kombinationers effekt eller luftherravälde. Stridsfordonstyper eller stridsvagnarnas beväpning eller pansartjocklek. Den irreguljära gruppen kan benämnas som motståndare, vid tillfälle då organisationstillhörighet är känd anges även den, även om det är irrelevant för studien. Endast strid och manöverkrigföring kommer analyseras. Teoretiska begrepp kommer inte att översättas där det inte är nödvändigt eller där begreppets innebörd riskerar att gås om miste.

1.5 Disposition

I detta kapitel har forskningsöversikten, med forskningsproblem och frågeställning med avgränsningar behandlats. Här har problemet med SIB och hur väst ser på SIB belysts samt att manöverkrigföring som teori har vissa punkter som inte helt passar till terrängen. I kapitel två presenteras teorin om manöverkrigföring och de centrala begreppen förklaras innan teorin motiveras. I kapitel tre kommer vetenskaplig metod att diskuteras i bred allmänhet först, för att sedan övergå till en motivering till varför vald metodik är lämplig för denna uppsats. Vidare kommer det analytiska verktyget, som teorin ska appliceras på fall från verkligheten att presenteras och motiveras samt har de forskningsetiska aspekterna och källkritik avhandlas där.

I kapitel fyra kommer fallen som ska studeras att presenteras och motiveras. Fallen kommer därefter att analyseras omlott och kontinuerligt i syfte att hålla teorin så central som möjligt i arbetet. I slutet kommer fallen att sammanfattas och resultatet att presenteras. I det femte kapitlet förs den avslutande diskussionen där problemformuleringen återkopplas mot analysen och därmed besvaras forskningsfrågan. Slutligen följer en kritisk diskussion om uppsatsens teori, metod och analysobjekt samt yrkesmässig koppling och förslag på vidare forskning.

2. Teori

2.1 Översikt – manöverkrigföring

Forskningsöversikten och problemformuleringen tyder på att bebyggelsen är en komplex miljö och att det råder en dissonans mellan teorins applicering på taktisk nivå och terrängen där den appliceras. Taktisk nivå innebär förbandsnivån där själva striden genomförs och i det fysiska rummet, där motståndaren ska besegras.³⁶ Eld, rörelse och skydd är enligt Leonhard triaden som formar grunderna i striden. Grunderna är deriverade ur J.F.C. Fullers krigföringsprinciper. Eld är förmågan till förstörelse av motståndarens materiel och personal. Rörelse är den fysiska rörelsen i tid och rum - ett medel att flytta verkansdelar. Skydd är en samling principer som handlar om en styrkas förmåga att skydda sig själv. Det kan vara stridsformationer som ska öka förmågan till verkan och genom det skapa ett aktivt skydd, eller utspridning i terrängen, för att undgå motståndarens verkan.³⁷

Robert Leonhards tolkning av manöverkrigföring på taktisk nivå, innebär att eld och rörelse ska samordnas i syfte att besegra en motståndare. På strategisk och operativ nivå innebär manöver att faktiskt röra på sina styrkor mot ett mål därifrån man kan få ett övertag. Leonhards tolkning menar att det är på operativ och strategisk nivå som manöver sker som helhet. Genom att koppla manöverkrigföring starkt till eld och rörelse i syfte att besegra motståndaren, kan den appliceras på taktisk nivå. Manöverkrigföring ställs ofta mot utnötningskrigföring som motsats, där den sistnämnda syftar till att övervinna en motståndare genom att förstöra motståndarens militära massa (destroy) hellre än att besegra den (defeat).³⁸

Biddle skriver i sin bok *Military Power* om manöverkrigföring där han benämner det som det The Modern System. Biddle framhåller den ständiga utvecklingen av bland annat eldkraft och rörelse på taktisk nivå.³⁹ Systemen i det moderna systemet är konstruerade att använda planetens komplexitet, som terräng och dess olika egenskaper, för att förstärka eller motverka

³⁶ Leonhard, Robert R., *Fighting by minutes: time and the art of war*, Praeger, Westport, Conn., 1994, s. 34.

³⁷ Leonhard, Robert R., *Fighting by minutes: time and the art of war*, s. 14-15 & 16.

³⁸ Leonhard, Robert R., *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, Ballantine Books, New York, 1994, s. 18-19.

³⁹ Biddle, Stephen, *Military power explaining victory and defeat in modern battle*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006, s. 35-36.

verkan från vapnen.⁴⁰ Vilket bebyggelsen kan tänkas vara, just ett motmedel som kan absorbera eldkraft och dämpa verkan.

Utöver Leonhard och Biddle har även Lind skrivit om manöverkrigföring främst utifrån den tyska skolan. Linds fokus är mer integrerat med att använda manöverkrigföring för att komma innanför motståndarens OODA-loop. Utifrån Linds sätt att se på manöverkrigföring är den mer än bara rörelse, vilket står i kontrast med Leonhard och Biddle, det är en metod att uppnå framgång i strid genom krigslist hellre än trubbigt militärt våld. Utifrån Linds tolkning av manöverkrigföring måste organisationen som nyttjar den ha en decentraliserad ledning, acceptera det kaos striden för med sig samt en förmåga att agera oförutsägbart.⁴¹ Det som kan tala emot Linds tolkning är att den i sig kan tolkas presumera framgång i strid. Leonhard nämner i sin bok *Fighting by minutes* att bara för att man nyttjar manöverkrigföring innebär det inte framgång i striden.⁴²

Sammanfattat från Leonhards, Biddles och Linds sätt att tolka manöverkrigföring finns olika sätt att se på den. Lind och Biddle har en tolkning som innebär att manöverkrig är ett teoretiskt verktyg, att den pågår i fler dimensioner än endast det fysiska. Leonhard å andra sidan tillskriver manöverkriget attribut till den fysiska sfären. Oavsett tolkningarna innebär manöverkrigföring att flytta sina styrkor till en plats där motståndarens svagheter kan exploateras.

2.2 Leonhards syn på manöverkrigföring

Manöverkrigföring enligt Leonhard är beskrivet i stora drag ovan. Vidare baseras hans idéer och syftet med att applicera teorin i verkligheten, på att genom tre grundkoncept besegra en motståndare.

1. Preemption – att slå ut motståndaren innan striden börjar.⁴³
2. Dislocation – oskadliggöra motståndarens styrkor genom att frånta motståndarens förmåga att påverka striden.⁴⁴
3. Disruption – framgångsrikt utnyttja och anfälla motståndarens sårbarheter.⁴⁵

⁴⁰ Biddle, *Military power explaining victory and defeat in modern battle* s. 37.

⁴¹ Ångström & Widén, *Contemporary Military Theory*, s. 118.

⁴² Leonhard, Robert R., *Fighting by minutes: time and the art of war*, s. 112.

⁴³ Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 62.

⁴⁴ *Ibid.*, s. 66.

⁴⁵ *Ibid.*, s. 73.

Leonhard lägger större vikt vid eldkraftens innebörd för motståndarens förluster än övriga tänkare.⁴⁶ Samtidigt framhäver Leonhard att manövern ska nyttjas för att kunna ta upp strid på en plats där motståndaren inte har medel att värja sig. Med andra ord sätta motståndaren i dislocation.⁴⁷ Något som förmodligen fungerar i öppna fält där stridsvagnar, attackhelikoptrar och artilleri kan nyttja sin fulla kapacitet men ter sig annorlunda i en stad med civilbefolkning som måste skyddas och rörelsen förhindras eller begränsas. En stads väggar, hus, trånga gränder och plötsliga nivåskillnader kan effektivt stoppa en tänkt anfallsrörelse genom staden.

Förutom de tre centrala koncepten att besegra en motståndare, beskriver Leonhard manöverkrigföringen på taktisk nivå som Combined Arms, kombinerade vapen, eller vad den benämns i denna uppsats, truppslag i samverkan. Det beskriver hur olika truppslag, exempelvis avsuttna skyttesoldater tillsammans med stridsfordon, kompletterar varandras svagheter. Dessa truppslag sätts samman i en enhet på taktisk nivå som strider mot ett gemensamt mål – att genom en serie dilemman besegra en motståndare.⁴⁸ Detta beskrivs mer utförligt nedan genom exemplifieringar.

För den här uppsatsen kommer manöverkrigföring fokusera på konceptet dislocation och principen om truppslag i samverkan att stå i centrum. Att nyttja olika truppslag i manöverkrigföring blir således ett tydligt sätt att teoretiskt koppla manöverkrigföring till taktisk nivå och göra den applicerbar på forskningsproblemet. Kombinerade vapen består av tesen *kompletterande styrkor*, antitesen *dilemmat*, och syntesen *Alcyoneus*.⁴⁹

2.3 Centrala begrepp för manöverkrigföring

Kompletterande styrkor, innebär att olika truppslag som skyttesoldater, pansar, attackhelikoptrar etc. enskilt inte tillför tillräckligt med effekt i striden, men tillsammans kompletterar varandras svagheter. Exempelvis är det avsuttna skyttesoldaterna räckvidd är generellt kortare än pansarfordons då stridsfordon ofta har tyngre beväpning. Samtidigt är skyttesoldaternas rörlighet i bebyggelse betydligt större, då de kan röra sig relativt skyddat och dolt inuti och mellan byggnader och kontrollera terrängen runt stridsfordonen därifrån. Eld, rörelse och skydd, som beskrivet i den översiktliga beskrivningen, kompletterar således varandra genom truppslag i samverkan. Det viktiga är att kompletteringen av varandras

⁴⁶ Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 19-20.

⁴⁷ Ibid., s. 69 & 79-80.

⁴⁸ Ibid., s. 80.

⁴⁹ Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 92, se *Figure 4.7*.

styrkor är menade att först och främst överbygga svagheter i den egna organisationen, därefter att bilda synergi i bekämpningen av motståndaren.⁵⁰ Det låter enkelt och nästan banalt, men för att uppnå denna synergi krävs det samordning. Problemet med kompletterande styrkor och hur den är formulerad är att det är upp till den som använder teorin att tolka för att uppfylla konceptet. Det kan kräva god kännedom om truppslagen. Dessutom finns en balansgång i kompletterande styrkor där nivån av samordning som krävs ökar med antalet olika truppslag som finns i organisationen.⁵¹

Dilemmat är fokuserat på motståndaren. Tanken är att motståndaren i loppet att försvara sig mot någon av de truppslag som ingår i kompletterande styrkor, blottar sig för ett annat truppslag.⁵² Exemplet är att om ett antal motståndsmän bestämt sig för att försvara ett hus i staden, möter en enhet avsuttna skyttsoldater, behöver de rimligen endast försvara ingången till huset. Om det avsuttna skyttet däremot kombineras med stridsfordon, kommer motståndsmännen på ett eller annat sätt vara tvungna att blotta sig för påverkan från fordonen om de vill försvara ingången, då deras eldhandvapen inte rår på stridsfordonens pansar. Dessutom kan stridsfordonen leverera vapenverkan in i byggnaden, beroende på typfordon. Dilemmat i exemplet blir således att blotta sig i syfte att försvara ingången, eller avstå och konsekvent släppa in en det avsuttna skyttet i huset.

Alcyoneus är enligt den grekiska mytologin en jätte som Herkules endast kunde besegra i för jätten främmande mark. Det är ett sätt för Leonhard att benämna fenomenet att inte låta motståndaren slåss på sina villkor och på så sätt neka denne valet att nyttja sina styrkor.⁵³ Generellt för att tillmötesgå Alcyoneus går att säga att man ska undvika strid mellan samma typ av styrkor där motståndaren är beredd på det. För att bygga ut exemplet ovan, att möta de tre motståndsmännen i huset med avsuttet skytte är att möta deras styrkor på deras ”hemmaplan”. De är förberedda på striden och motiverade att ta den. Det Alcoyoneusprincipen menar är att ovan två principer ska tvinga motståndsmännen ut från huset, till gatorna, och där besegra dem. Detta kan exempelvis göras genom att med eldgivning och ammunitionseffekter från stridsfordonen orsaka brand i huset och genom följd effekter från branden tvinga ut motståndsmännen till gatan, där det avsuttna skyttet eller stridsfordon nedkämpar dem.

⁵⁰ Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 93-94.

⁵¹ Leonhard, *Fighting by minutes: time and the art of war*, s. 111.

⁵² Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 94.

⁵³ *Ibid.*, s. 96-97.

Avsuttna skyttesoldater tillsammans med stridsfordon tvingar motståndaren att blotta en svaghet är här ett sätt att tillmötesgå denna princip.⁵⁴

Sammanfattningsvis om dessa tre principer framgår det att de syftar till att ställa motståndaren i ett av de tre grundkoncepten. Exemplet ovan påvisar hur teorin kan appliceras på verkligheten. Sammanfattat i utförandet kan skytte och stridsfordon samverka för att presentera motståndsmännen för ett dilemma, där vilket beslut de än tar; att stanna i huset och riskera att brinna inne, ta striden på gatan där skyttesoldaterna har kontroll, eller ge upp striden och bli tillfångatagna.

2.4 Motivering för manöverkrigföring

Manöverkrigföring är som nämnt huvudteorin som brukas av moderna nationers militära styrkor och vid olika konflikttyper mot en likvärdig motståndare. Då forskningsproblemet är identifierat att utgå från militära förband i konflikter, kan det tänkas att manöverkrigföringen har någon grad av förmåga att förklara resultaten av strider med dessa militära förband. Den har olika tolkningar om vad som är manöver och vilka delar som bör ingå i den. Minsta gemensamma nämnare i tolkningarna är att principerna om eld och rörelse och att dessa ska kombineras mot en motståndares svagheter. SIB är en relativt oförankrad miljö och metod för manöverkrigföringen, d.v.s. inte teoretiskt förankrad utan en fysiskt förekommande anomali för teorin, därför kan teorins potential vara intressant att prova mot miljön och aktörerna.

2.5 Kritik mot manöverkrigföring

Både Leonhard och Biddle räknar framgångar i manöverkrigföring i antal eller mängd förstörd materiel och personal på vardera sidor i en konflikt eller strid.⁵⁵ Detta är något som kan peka på att påståendet om att manöverkrigföring tonar ned vikten av förstörelse av motståndarens militära styrkor, inte är så nedtonat i verkligheten. Utan att det snarare är ett vedertaget sätt att mäta militär framgång på, särskilt på operativ och taktisk nivå i markstrid. Det finns en försvårande dikotomi med manöverkrigföring, där syftet med teorin är att vinna striden genom de tre koncepten. Men sedan räknas framgången med striden fortfarande på samma sätt som i utnöttningskrigföringen. Resultat är att det ligger in i en motsägelse i teorins syfte och hur den faktiskt används. Andra militära tänkare menar att exempelvis att Biddle

⁵⁴ Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 98.

⁵⁵ Biddle, *Military power explaining victory and defeat in modern battle*, s. 148-150; Leonhard, *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, s. 267.

bortsett från att det moderna systemet utvecklats med försvaret från ett sovjetiskt anfall i åtanke.⁵⁶

Lind har valt att döpa sin bok till Handbok i manöverkrigföring, vilket är antydning på att det endast finns ett rätt sätt att tolka teorin. Det kan vara problematiskt, då teorin är ospecifik och kritiken nämner att det är upp till läsaren, eller brukaren, att själv tolka vad som bör ingå i exempelvis den kompletterande principen. Vilket i längden innebär att det är vilka styrkor som man använder ligger till grund för huruvida manöverkrigföring går att använda eller inte. Det råder alltså en skillnad i att skriva handbok, men mena att det är upp till var och en. Ytterligare en kritik är att många tenderar att se manöverkrigföring utifrån den egna inre bilden av stora krig och de slag som ägt rum.⁵⁷ Faran med detta kan vara att man bortser från de teknologiska hjälpmedel som på många sätt minimerar det antal soldater som krävs kopplat till den effekt som kan uppnås. Vapensystemen har nämligen utvecklats sedan VK2.

2.6 Sammanfattning av manöverkrigföring och dess betydelse för SIB

Teorin om manöverkrigföring har många olika tolkningar som tillskriver den olika styrkor och svagheter. Dock har de olika tolkningarna generellt en minsta gemensam nämnare, att den är designad för att med fysisk rörlighet ta striden in till där motståndaren saknar motmedel och där fälla avgörandet i striden. I en stad kan denna rörelse naturligt begränsas och motståndaren uppträda mycket oförutsägbart, vilket medför truppslag i samverkan kan vara tvingat att anpassa sig därefter. Därmed kan truppslag tillskrivas attribut som manöverkrigföringen inte kan förklara. Exemplet att avsuttna skyttesoldater står för rörligheten i bebyggelse, samtidigt som stridsfordonen och stridsvagnarna behåller sin rörlighet, men starkt begränsat av byggnader.

⁵⁶ Cohen Eliot, A., Biddle, Stephen, on Military Power, *Journal of Strategic Studies*, 28:3, 413-424, 2005, s. 415.

⁵⁷ Cohen & Biddle, Power, *Journal of Strategic Studies*, s. 415-416.

3. Metod

3.1 Metodval och forskningsdesign

För att kunna ha ett intersubjektivt förhållningssätt till metoden och analysen är det ibland lämpligt att blanda olika metoder.⁵⁸ Metodvalets kärna är att den ska passa det forskningsproblemet och det material som valts ut, samt att metoden ska användas som verktyg att besvara forskningsfrågan med.⁵⁹ I detta fall, där det råder en viss dissonans mellan vad man med teorin försöker uppnå, och vad som i realiteten uppnås – se forskningsöversikten och problemformuleringen – kan det tyda på att det är en paradox som ska analyseras.⁶⁰ I själva verket är det flera fenomen som tillsammans bildar ett komplext fenomen med motsägelser som till stor del kan beskrivas, men inte helt förklaras, då olika teorier behandlar de inneboende fenomenen enskilt.⁶¹ Då teorin är befintlig och står i centrum i den här uppsatsen och dessutom kompletteras med miljö och en aktör som inte är vad teorin är byggd för finns goda belägg att använda en teoriprovande ansats.⁶²

Det ideala analysobjektet i detta fall vore att skapa nya perfekta fall som teorin kan appliceras på. Detta är givetvis inte realistiskt med hänsyn taget till uppgiftens storlek och kostnaden för det experimentet, när det nu gäller SIB. Ett realistiskt alternativ är att kvalitativt eller kvantitativt analysera data från redan genomförda och dokumenterade strider, fallstudier.⁶³ Den kvantitativa metoden är med hänsyn taget till forskningsfrågan, inte gynnsam. Forskningsproblemet samt svaret på forskningsfrågan är inte beroende av antalet stridande, mängden stridsvagnar som närvarade, antalet artillerigranater som sköts eller förekomsten av ett särskilt vapensystem i de många striderna.⁶⁴

Kvar som lämplig metod finns kvalitativ analys av aktörers agerande mot varandra i den beskrivna miljön. En kvalitativ textanalys är ofta föremål för kritik inom spektrumet för

⁵⁸ Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas, *Uppsatsshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*, 2., [rev.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012, s. 71-72.

⁵⁹ Ekengren & Hinnfors, *Uppsatsshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*, s. 68.

⁶⁰ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017, s. 30-31.

⁶¹ Esaiasson et al., *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 34 & 37.

⁶² *Ibid.*, s. 41-42

⁶³ Johannessen, Asbjørn, Tufte, Per Arne & Christoffersen, Line, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Upplaga 2, Liber, Stockholm, 2020, s. 196-197 & 199.

⁶⁴ Esaiasson et al., *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 198-199.

resultatets kvalitet, huruvida det går att generalisera.⁶⁵ För att motverka detta, belyses så många tolkningar som möjligt och få så god resultatvaliditet som möjligt, genomförs alltså en flerfallstudie genom kvalitativ textanalys.⁶⁶ Det är då centralt att de teoretiska definitionerna har en koppling till vad som ska mätas, samt att det som uppmätts i sig inte har återkommande fel.⁶⁷

Uppsatsen är en teoriprovande flerfallstudie då metoden medger att de texter som väljs behåller sitt värde i helhet och kontexten i dem lika så. Metoden lämpar sig då det är en aktör som ska analyseras i sitt agerande mot en annan, och i detta agerande ska variablerna observeras och mätas i en kontext.⁶⁸

3.2 Operationalisering av manöverkrigföring i bebyggelse

I syfte att kunna klargöra delar som inte är självklara i texterna som analyseras kommer en systematiserande undersökning genomföras.⁶⁹ Exempel på detta är om det finns inneboende egenskaper i som går att mäta, som eldkraft och rörlighet i bebyggelse, bara genom att vissa ord som mekaniserad respektive avsutten nämns i kontexten SIB.⁷⁰

Ur Leonhards sätt att se på manöverkrigföring kommer principen om *kompletterande styrkor*, agera som oberoende variabel. I *dilemma* och *Alcyoneus* finns en serie beroende variabler, som är kopplade till vilket antal olika truppslag som nyttjas utöver ett enstaka truppslag. Om någon av principerna inte uppnåddes kan det indikera på att manöverkrigföringen misslyckades och tendenser till utnötningskrig var mer dominanta i SIB. Därför värdet att förklara utnötningskrigföring i förhållande till manöverkrigföring och den våldsamma striden i SIB.

⁶⁵ Alvehus, Johan, *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2013, s. 75.

⁶⁶ Alvehus, *Skriva uppsats med kvalitativ metod*, s. 78

⁶⁷ Esaiasson et al. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 64.

⁶⁸ *Ibid.*, s. 211.

⁶⁹ *Ibid.*, s. 214.

⁷⁰ I bebyggelsen kan det avsuttna skyttet stå för rörligheten, då de kan framrycka igenom byggnader där stridsfordon av naturliga skäl inte kan framrycka.

3.2.1 Operationalisering och analytiskt verktyg

Kompletterande styrkor – Indikatoren för att tesen nyttjas är om olika truppslag nyttjas i stort. Variabeln är oberoende och utgångspunkten för att fortsatt kunna analysera fallet mot problemformuleringen.

- Används truppslag i samverkan mot samma mål i striden?

Dilemma – Denna variabel är beroende av minst två truppslag samverkat. Det ska tryckas på, att även om styrkan som är sammansatt av flera olika truppslag, innebär det inte att ett dilemma hos motståndaren uppnåts, utan att möjligheten fanns.

- Motståndaren blir mött med ett truppslag – inget dilemma.
- Motståndaren blir mött med minst två olika truppslag – dilemma uppnås.

Alcyoneus – Att tvinga motståndaren att strida på en plats eller på ett ofördelaktigt sätt är beroende av att de presenterats för ett dilemma. Indikatoren för att Alcyoneus uppnåts är, som presenterat i teoribeskrivningen och centrala begrepp att motståndaren möts med något den inte har motmedel mot, och på en plats som är ofördelaktig. Båda variablerna måste således vara uppfyllda.

- Motståndaren saknade motmedel. – Trupporienterad variabel.
- Motståndaren stred i ofördelaktig terräng. – Terrängorienterad variabel.

Tabellen nedan visar konceptet för det analytiska verktyget och ett exempel på sammanställningen samt resultatets betydelse.

Variabler	Fall 1	Fall 2	Sammataget
Kompletterande styrkor	X	X	2/2
Dilemma	X	X	2/2
Alcyoneus	2 av 2	1 av 2	1/2
Dislocation	X	0	1/2

Om kompletterande styrkor och dilemman är uppfyllt, innebär det att stridskrafter samverkade för att ställa motståndaren inför ett dilemma. Alcyoneus har delats upp i två beroende variabler. Om alla variabler finnes uppfyllda kan det antas att man uppnår dislocation hos motståndaren, dvs syftet med att nyttja manöverkrigföring i striden är uppfyllt. Resultatet i sådant fall visar i vilken utsträckning man förhållit sig till manöverkrigföring samt om

manöverkrigföring har ett förklaringsvärde för framgång SIB genom dislocation-konceptet. Enligt exemplet ovan förhåller sig Fall 1 fullständigt till manöverkrigföring och teorin kan förklara att man fick framgång i striden. Fall 2 kan visa att manöverkrigföring nyttjats men inte förklara framgången, då Alcyoneus inte är uppnått. Vad detta beror på kan variera, men tänkbart är att motståndaren inte nedkämpades eller valde att ta striden i fördelaktig terräng som i byggnader och där nedkämpades till följd av andra faktorer.

3.3 Val av fall

Problemformuleringen, forskningsöversikten samt avgränsningarna har identifierat att manöverkrigföringen är vad militär personal i väst utbildas och utrustas för. Därför bör minst ena parten i fallet vara en konventionell militär styrka från väst. Forskningsöversikten visar även att konflikter i större utsträckning bedrivs mot en irreguljär motståndare och utspelar sig i städer som inte är den terräng som är tänkt för manöverkrigföring. Detta medför att urvalet av fall har både gynnsamma och ogynnsamma omständigheter.⁷¹

Fallen bör vara någorlunda samtida i syfte att inte ha en för stor skillnad i taktiska förutsättningar. De ska även vara liknande i storlek på förbanden som deltar och truppens utbildningsståndpunkt bör vara jämförbar. Dvs att jämföra ryska armen bestående av värnpliktiga utan utbildning i SIB vid slaget om Grozny, med amerikanska marinkåren (USMC) i Fallujah ca 10 år senare är en dålig jämförelse. Att jämföra slag från VK2 eller något senare blir heller inte representativt, då urbana strider mot irreguljära motståndare som trend började detta sekel. Då manöverkrigföringen verkar ha mycket som talar för den vid gynnsamma fall, men emot den vid en ogynnsamma, väljs därför fall ut som är mestadels ogynnsamma.⁷² Syftet är att pröva teorin mot en miljö och motståndare den inte är designad för.

Enligt ovan kriterier, metodval och operationalisering väljs två fall ut. En operation som genomfördes 2002 på Västbanken av israeliska styrkor mot en palestinsk irreguljär motståndare, och en operation där amerikanska styrkor stred i Ramadi Irak 2006-2007. Skälen till att studera dessa två fall är att den israeliska militären i stort utrustats som en västmakt och deltog inte i VK2, således har de inte samma erfarenheter av SIB som amerikanska styrkor i grunden. Dessutom var båda parternas bakomliggande motiv med operationerna helt skilda,

⁷¹ Esaiasson et al. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 162-163

⁷² *Ibid.*, s. 164.

operationernas storlek liknande och varierande i tid. Styrkeförhållandena var liknande och på så vis kan resultatets generaliserbarhet ökas något. Valet av dessa två fall bör ge resultatet av analysen en större generaliserbarhet.

De valda fallen analyseras löpande mot variablerna, istället för att presentera ett fall åt gången. Målet är att ge teorins variabler och analysverktyget ett centralt utrymme i syfte att kontinuerligt återkoppla mot problemet och forskningsfrågan. Den kausala mekanismen i analysen är att se indikationer på manöverkrigföring förhåller sig till SIB samt i vilken utsträckning manöverkrigföring kan förklara framgång i SIB.

3.4 Val av material och källkritik

3.4.1 Ramadi 2006-2007

James Russel är en professor som arbetat för amerikanska försvarsministern. Hans bok *Innovation, transformation and war* handlar om taktisk innovation för manöverkrigsförband i SIB. Boken tar upp mekanismer som måste få ta plats i krigförande organisationer för att kunna anpassa taktik och stridsteknik mot nya uppgifter som upprorsbekämpning.⁷³ Då Russel arbetat nära försvarsminister anses han som en god andrahandskälla, Boken analyserar både israelernas operation på Västbanken och de amerikanska styrkorna i Ramadi 2005-2007 och kritiskt granskar taktiken som nyttjats.

Jocko Willink, en amerikansk specialförbandsofficer har tillsammans med sin dåvarande kollega skrivit boken *Extreme Ownership*. Boken är en skildring om hur han ser på ledarskap och vad de lärt sig under sin tid i specialförbanden.⁷⁴ Striderna från Irakkriget 2006-2007 och hur han med sitt team understött konventionell trupp i SIB skildras på ett bra sätt. Då Willink själv var i Irak och stred i Ramadi under perioden kan denna källa bedömas vara en förstahandskälla.

Concrete Hell är en historiebok skriven av Louis A. DiMarco som avhandlar strid i bebyggelse från Stalingrad 1943 till Irak ca 2007. Bland annat analyserar han både Operation Defensive Shield på Västbanken 2002 och striderna i Ramadi 2006-2007. Den tar upp och

⁷³ Russell, James A., *Innovation, transformation, and war: counterinsurgency operations in Anbar and Ninewa, Iraq, 2005-2007*, Stanford Security Studies, Stanford, Calif., 2011, s. 8-9 & 12.

⁷⁴ Willink, Jocko & Babin, Leif, *Extreme ownership: how U.S. Navy SEALs lead and win*, Second edition, St. Martin's, New York, 2017, s. xxii-xxiii.

skildrar ett antal strider i bebyggelse i kronologisk ordning i syfte att kartlägga de operativa förändringar som skett fram till när boken skrevs. DiMarco är pensionerad överstelöjtnant i amerikanska armén och varit med i framtagningen av amerikanska försvarets manualer för bland annat just urban krigföring.⁷⁵ Denna bok är att betrakta som andrahandskälla då DiMarco skrivit om händelsen utifrån andra källor.

3.4.2 Operation Defensive Shield

Alice Hills har skrivit boken *Future Wars in Cities* som beskriver stridens dynamik i städer. Hills gör en historisk återblick utifrån striderna i Stalingrad 1943 och framåt genom tiden till invasionen av Irak.⁷⁶ Fördelen med boken är att den skrevs relativt i närtid till Operation Defensive Shield och utgör en bra tredjehandskälla som andra forskare, särskilt i forskningsöversikten, har hänvisat till i sina artiklar och böcker.

Boken *A high price*, skriven av Daniel Byman, avhandlar Isreaels terrorbekämpning sedan statens upprättande till efter den USA-ledda invasionen av Irak 2003. Bokens närhet till händelserna är relativt stort, då den skrevs 2010. Samt att källorna den hänvisar till nästan uteslutande är israeliska. Viket kan påverka tendensiositeten.

3.4.3 Källkritik

Arbetet med källkritik för uppsatsen började med att fastställa att källornas äkthet är tillräckligt hög för att utesluta att den är förfalskad. Endast källmaterial som finns fysisk eller via sökmotor på Anna Lindh-biblioteket har nyttjats. Äktheten i källmaterialet har bedömts till trovärdiga första och andrahandskällor. Oberoendet i källmaterialet är dels avhängt på att innehållet ska vara möjligt att bekräfta, dels att författaren av materialet ska ha ett så litet avstånd till innehållets betydelse som möjligt och dels till att författarens eget oberoende av innehållet ska vara högt.⁷⁷ Samtidigheten i källorna är av vikt då förvrängda minnen eller efterhandskonstruktioner av situationer kan uppstå i texten. Dessa behöver i sig inte vara medvetna från författaren, men skulle märkas om flera andra talar emot vad den ena författaren säger.⁷⁸ De texter som ska analyseras är i vissa fall skrivna i någorlunda närtid eller framtagna efter minne eller ur dagboksanteckningar i nära anslutning till händelserna.

⁷⁵ DiMarco, Louis A., *Concrete hell: urban warfare from Stalingrad to Iraq*, Osprey, Oxford, 2012, s. 223.

⁷⁶ Hills, Alice, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma*, Frank Cass, London, 2004, s. 3-4.

⁷⁷ Esaiasson et al., *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 292 & 293.

⁷⁸ *Ibid.*, s. 294.

Att en text är tendensiös innebär att den är medvetet tillrättalagt för att tjäna ett syfte. Då många av författarna skildrat västmakters strider i bebyggelse utan att egentligen kritisera exempelvis tillvägagångssätt eller taktikval, finns generellt inte risken för tendensiositet. För Jocko Willinks bok är det lite annorlunda då han kan tyckas uttrycka en något otydlig bild av händelserna. Detta kan bero på dels att författarna tillhörde specialförbanden som ofta omfattas av ganska hög sekretess, dels för att bokens syfte är att utveckla ledarskapet hos läsaren. Dock är det för uppsatsens syfte och ändamål ingen begränsning, då västmakternas militära förmågor antagligen kommer se ut på i stort sett samma sätt ett bra tag framöver.

Att striderna i Ramadi och på Västbanken ägt rum är svårt att motbevisa. En del av författarna har båda deltagit i strider i Irak eller lett militära insatser och på så sätt förstärks närheten och förståelsen för händelserna. Andra författare är forskare som skrivit sina verk och följt förbanden och intervjuat deltagande soldater, officerare och civilbefolkning. Vissa tjänstgjort själva som befälhavare eller forskat på strategiska centra för försvarsmakter i olika omfattning. Texternas autenticitet, trovärdighet, representativitet samt dess innebörd har kontinuerligt kontrollerats. Sammantaget anses att källorna håller en tillräckligt hög äkthet, oberoende och är någorlunda samtid.⁷⁹ Huvuddelen av litteraturen är på engelska och behöver en viss översättning. Språkkunskaper i den militära engelskan har inte behövt kompletteras utan innehavd och befintlig språkkunskap har varit tillräcklig för denna uppsats.

3.5 Forskningsetiska överväganden

Då inga personer har tillfrågats eller intervjuats för denna studie, finns inget i den empiriska inhämtningen som behöver tas hänsyn till, primärt.⁸⁰ Det som däremot kan vara värt att nämna är att fallen som analyseras avhandlar strid där människor dött. Israel och USA har ofta kritiserats för sina militära insatser och det kan finnas stora antal individer som anser att den ena eller andra sidan begått regelöverträdelser eller rent av krigsbrott. För dessa handlingar kan inget ansvar tas, dock ligger det en etisk tyngd i att påpeka att många människor förlorat sina liv för empiri som insamlats inom ämnen som krig och krigsvetenskap.

Benämningen av den irreguljära parten i SIB har för enkelhetens skull blivit ”motståndaren”. Det kan se ut som att ena parten genom detta avhumaniseras. Anledningen är att det kan vara

⁷⁹ Johannessen, Tuft, & Christoffersen, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, s. 89-90.

⁸⁰ Esaiasson et al., *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 354.

svårt att identifiera helt och utläsa vilka fraktioner eller tillhörighet dessa har som individer eller grupp. Dessutom syftar studien på att utvärdera de konventionella styrkornas strid i bebyggelse, och som i alla strider krävs en motpart, en motståndare.

3.6 Validitet och reliabilitet

En undersöknings resultatvaliditet bygger på det som mäts stämmer överens med teorins begrepp. För detta krävs att undersökningen har en hög begreppsvaliditet, som innebär att de empiriska indikatorerna ovan stämmer överens med de teoretiska begreppen.⁸¹ Utöver detta krävs även en hög reliabilitet, vilket innebär att den som mäter måste mäta med hög precision och undvika slarv. En inneboende risk vid mänskliga handlingar. I denna undersökning har detta säkerställts genom att ta Leonhards egna begrepp och översatt dem där det varit tillämpligt. Samt har kriterievaliditeten ökat något genom att tillskriva varje truppslag ett likställt värde i kompletterande styrkor och utöver det har truppslag som inte varit relevanta i analysen tagits bort.⁸² Ett ord som verkat svårt är dislocation som i en direkt översättning blir dislokation, alltså ur led. Vilket stämmer med hur Leonhards beskrivning – motståndaren kan inte strida på avsett vis.

⁸¹ Esaiasson et al, *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 58-59.

⁸² *Ibid.*, s. 63-64.

4. Analys

I detta kapitel analysen av valda fall och sammanställningen presenteras genom analysverktyget som redovisats ovan. Analysen sammanställs och sammanfattas och slutligen presenteras resultaten. För rätt hålla teorin och SIB så central som möjligt i analysen jämförs fallen mot analysverktygets variabler kontinuerligt i fallande ordning.

4.1 Manöverkrigföring i bebyggelse

4.1.1 Kompletterande styrkor

Under Operation Defensive Shield, 2002, genomförde den israeliska försvarsmakten (IDF) en stor offensiv in i palestinska regioner på Västbanken, med syftet att minska terroristernas förmåga till bl.a. raketattacker mot Israel. Operationen riktades mot sex mål, samtliga i bebyggelse, därifrån bomber tillverkades och vapen lagrades och de största och mest omtalade striderna utkämpades i Nablus och Jenin. IDFs truppslag som deltog i operationen i Jenin var främst mekaniserat skytte vilket innebär skyttesoldater med stridsfordon i samma organisation. I Nablus ledde fallskärmsjägare striden i operationen och dessa hade inga stridsfordon knuta till sig i organisationen, men tillfördes mekaniserade förband. Dock understöddes både de mekaniserade skyttesoldaterna och fallskärmsjägarna av tillförda stridsvagns-, special- och ingenjör/förband samt attackhelikoptrar.⁸³ Dessa avgränsas dock bort med hänsyn till att de inte tillför unika bekämpningsmetoder.

2006-2007 stred den första brigadstridsgruppen (1BCT) i staden Ramadi, Irak. Syftet med deras strid var att kväsa stadens uppror som följde efter invasionen av Irak, Operation Iraqi Freedom. 1BCT var utrustade som en konventionell stridande brigad⁸⁴ och bestod av två infanteribataljoner från Förenta staternas armé (US Army), en infanteribataljon från USMC samt två stridsvagnsbataljoner ur US Army. Till 1BCT tilldelades även artilleri, ingenjörtrupper samt specialförband.⁸⁵ Det identifierades även att 1BCT inte hade förmåga att säkra hela staden i en operation, utan kontroll över staden var tvunget att vara sporadisk. Därför var ett konventionellt anfall mot staden inte på fråga, likt den som gjordes mot Fallujah 2004.⁸⁶

⁸³ DiMarco, Louis A., *Concrete hell: urban warfare from Stalingrad to Iraq*, Osprey, Oxford, 2012, s. 170-171 & 183.

⁸⁴ Russell, James A., *Innovation, transformation, and war: counterinsurgency operations in Anbar and Ninewa, Iraq, 2005-2007*, s. 122-123.

⁸⁵ DiMarco, *Concrete hell: urban warfare from Stalingrad to Iraq*, s. 191 & 195.

⁸⁶ DiMarco, *Concrete hell: urban warfare from Stalingrad to Iraq*, s. 197.

1BCTs taktikval var att sätta ihop tre taktiska enheter. En enhet som bestod av stridsfordon, stridsvagnar och granatkastare som från platser i utkanterna bebyggelsen kontrollerade införsel av personal till Al-Quaida i Irak (AQI) och deras vapen och ammunition. Två andra enheter varav en med mekaniserat skytte samt den andra som var en stridsvagnsenhet, skulle genomföra insatser arbetade inne i staden.⁸⁷ Detta övergick senare till att etablera ett antal stridsförläggningar mitt i staden. Dessa stridsförläggningar hade syftet att kunna bedriva insatser i Ramadi där AQI hade fotfäste. Vid en särskild insats deltog ett hundratal skyttesoldater, understödda av bland annat stridsvagnar och stridsfordon. När soldaterna hamnade i strid med AQI var en metod att skyttesoldaterna kallade fram stridsfordonen och stridsvagnarna som vann striden.⁸⁸ Vilket är en indikator på att fler truppslag fanns närvarande och samarbetade.

IDFs metod i staden Nablus skiljde sig markant mot både 1BCT och internt inom de olika enheterna. Internt skilde sig metoderna åt främst på grund av vilket truppslag som ledde insatsen. Vid anfallet som leddes av mekaniserade förband sattes mekaniserat skytte med sina stridsfordon tillsammans med stridsvagnar och bulldozrar - i grunden likt 1BCT. Stridsvagnarnas eldkraft nyttjades längs gator för att nedhålla och bekämpa mål i husen. Detta i syfte att möjliggöra fältarbete från gatorna mot byggnader genom att göra hål i väggarna. Det mekaniserade skyttet kunde med hög hastighet ta sig till hålen i väggarna och genomföra inbrytning och omedelbart rensa byggnaden från palestinska motståndsmän. Medan man vid den fallskärmsjägarledda delen av anfallet företrädevis framryckte igenom byggnader – rörlighet i skydd, helt annorlunda från 1BCT. IDF:s mål var att bedriva striden genom att helt undvika att uppträda med avsuttna skyttesoldater på gatorna, trots att man tilldelats samma förmågor som den mekaniserade delen av anfallet mot staden.⁸⁹ I Jenin använde IDF inte förmågan till lufttransport i staden av anledningen att man ansåg dem bli lätta mål.⁹⁰ Soldaterna nyttjades nästan uteslutande i Jenin för att rensa ut hus efter hus, kvarter efter kvarter, i syfte att driva ut motståndsmännen. Trots det finns det många indikatorer på att IDF använd många truppslag i samverkan, vilket uppfyller den oberoende variabeln kompletterande styrkor.

⁸⁷ DiMarco, *Concrete Hell*, s. 199-200

⁸⁸ Willink & Babin, *Extreme ownership: how U.S. Navy SEALs lead and win*, s. 110-111 & 115.

⁸⁹ DiMarco, *Concrete Hell*, s. 175-176.

⁹⁰ Hills, Alice, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma*, s. 78.

4.1.2 Dilemma

Vid striderna vid 1BCT beskrivna ovan framgick det även att det till stor del var skyttesoldaterna som initierad striden innan stridsfordon och stridsvagnar kallades fram. AQI besvarade elden sporadiskt och ju längre tid skyttesoldaterna befann sig i samma byggnad och inte rörde på sig desto större blev sannolikheten att AQI kunde samla tillräckligt resurser att anfalla och vinna en strid mot soldaterna i byggnaderna.⁹¹ En tydlig indikation på att dilemmat inte bara gäller enda sidan, utan båda sidorna. Att man först använde skyttesoldaterna och sedan stridsvagnar och stridsfordon som tyder på att man anpassat stridsenhetens taktik på taktisk nivå för att kunna ställa motståndaren för ett dilemma.

IDFs skyttesoldater i Nablus tog sig fram genom staden att slå hål på väggar mellan byggnader med verktyg och sprängmedel. Skyttesoldaterna kunde konsekvent hålla sig i byggnader, borta från fönster, dörrar och gator, medan prickskyttar nedkämpade hot på avstånd.⁹² En någon långsammare men betydligt säkrare metod som inte orsakade lika stor skada civila. Samtidigt som den forcerade de palestinska motståndsmännen längre bort från den terräng de tänkt försvara. Allteftersom motståndsmännen i hela staden var tvungna att röra på sig till följd av IDF ständigt skiftande taktik, utsatte de sig för prickskytte- och stridsvagnseld och blev nedkämpade på gatorna med obetydliga förluster på IDF:s sida.⁹³ Vilket är en indikator på att ett dilemma faktiskt presenterades för motståndaren. Däremot under striderna i Jenin utsattes IDF för så komplexa eldöverfall från flera håll och med både finkalibrig eld och handgranater.⁹⁴ Som resultat började IDF att skjuta sina pansarvärnsvapen, normalt avsedda för att nedkämpa motståndarens stridsfordon och stridsvagnar, mot byggnaderna och genomföra fältarbeten, innan de ens gick in i dem.⁹⁵ Vilket visar att man kontrar ett dilemma med att taktikanpassa för att fortsatt kunna behålla ett initiativ i striden.

Det finns däremot tillfällen där striden varit så lågintensiv eller plötsligt uppdykande där endast ett truppslag nyttjats. Vid vad som tolkas vara en fotpatrull i Ramadi, hamnade soldaterna i strid med motståndsmän, varav en dödades, och de andra tolkades fly från platsen med oklar verkan. Dock vidare under samma insats användes skyttesoldater åter från

⁹¹ Willink & Babin, *Extreme ownership: how U.S. Navy SEALs lead and win*, s. 116-117.

⁹² Hills, Alice, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma*, s. 64.

⁹³ DiMarco, *Concrete Hell* s. 176-177.

⁹⁴ Byman, Daniel, *A high price: the triumphs and failures of Israeli counterterrorism*, Oxford University Press, New York, 2011, s. 147.

⁹⁵ Byman, *A high price: the triumphs and failures of Israeli counterterrorism*, s. 148-149.

byggnader i syfte att möjliggöra stridsfordonens fortsatta verksamhet på gatan.

Skyttesoldaterna hade en officer som samverkade med stridsfordonen i syfte att samordna och koordinera truppslagens verkan.⁹⁶ Det tyder på att det inte var dilemma som skulle uppnås till varje pris, utan att situationen och hotbilden kan ha varit det som avgjort.

4.1.3 Alcyoneus

De olika hoten som amerikansk trupp i 1BCT stötte på var ibland motståndare som skjut med hög precision. Skadeutfallen blev ibland fatala och att ta striden, skyttesoldat mot skyttesoldat gav inga bra odds. Man valde att här att gå direkt till att använda det truppslag som AQI-krigarna inte hade varken motmedel mot, kunde påverka själva eller kunde strida fördelaktigt emot utan att kraftsamla och fokusera på en individ åt gången – stridsfordon och stridsvagnar med sitt överlägsna skydd och eldkraft.⁹⁷ Ett annat grundutförande för att nå ett avgörande i striden var att stridsfordonen nyttjade rörlighet för att ta skyttesoldater till byggnaden under sitt pansarskydd, samtidigt som den med sina vapen bekämpade mål med hög precision. Resultatet blev ofta att AQI-män som stannade kvar i byggnaderna nedkämpades.⁹⁸ Det som framgår är man inte förberedde anfallen tillräckligt mycket för att nedkämpa den motståndaren som inte stannade kvar i byggnaden utan lämnade. Anledningen var att miljön var så pass komplex att en enkel situation snabbt blir svårkontrollerad.⁹⁹

Förbanden i Jenin hade liknande förmågor och uppgifter som vid Nablus, men drabbades av betydande förluster istället. Det rådde stor motvilja från skytte- och stridsvagnsförbanden att gå in i staden då soldaterna själva ansåg att de saknade utbildning för strid i urban miljö, dock lyckades befälhavarna att övertyga soldaterna att fortsätta framåt.¹⁰⁰ I Jenin upptäckte soldaterna dessutom att de palestinska motståndsmännen inte bara lagt ut hemmagjorda sprängladdningar (IED) på gator, i bilar och annan bråte på gatorna, utan även inne i husen. Vilket gjorde IDFs framryckning långsam och mycket kostsam.¹⁰¹ Vid flera tillfällen försökte officerarna i Jenin, som ledde skyttesoldater i strid, få till ett lokalt eldupphör, när de väl insett i vilken situation de befunnit sig i. Där de uppträdde på gatorna blev de kraftigt

⁹⁶ Willink & Babin, *Extreme ownership: how U.S. Navy SEALs lead and win*, s. 130.

⁹⁷ Ibid., s. 178.

⁹⁸ Russell, James A., *Innovation, transformation, and war: counterinsurgency operations in Anbar and Ninewa, Iraq, 2005-2007*, s. 117.

⁹⁹ Willink & Babin, *Extreme ownership: how U.S. Navy SEALs lead and win*, 2017, s. 179.

¹⁰⁰ DiMarco, *Concrete Hell*, s. 178

¹⁰¹ Hills, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma*, s. 141-142.

beskjutna och, fick handgranater kastade mot sig från husen.¹⁰² Detta tyder i sin tur på att IDF:s taktikval till del tvingat IDF att strida inifrån husen, som nu dessutom är ofördelaktig och minerad terräng.

Generellt för båda fallen går att säga att Alcyoneus är svårt att uppnå när en motståndare bestämt sig för att ta striden i bebyggelsen. Det går fortfarande att utläsa att motståndet nedkämpats av olika medel och truppdrag, men även att motståndaren anpassa sin taktik när den befintliga inte var effektiv. Det tyder på att Alcyoneus inte var fullt uppfyllt i något av fallen.

4.2 Sammanfattning och sammanställning

Två olika militära styrkor av liknande storlek, beväpning och uppgift, i liknande terräng mot en liknande motståndare har fått till del olika framgångar i striden. I vissa fall har framgången varit att inte använda eldkraften utan istället bara röra sig och på så sätt tvinga motståndaren till att ta ofördelaktiga beslut. I andra fall har man uppträtt i stort stationärt och med eldkraft nedkämpat motståndet tillsammans med lokala förmågor. Båda styrkorna uppnådde målet men förlitade sig på olika styrkor och svagheter.

Manöverkrigföring	Op:Defensive Shield	Ramadi	Sammataget
Kompletterande styrkor	Uppfylls	Uppfylls	2/2
Dilemma	Uppfylls	Uppfylls	2/2
Alcyoneus	1 av 2. Uppfylls till del.	1 av 2. Uppfylls till del.	1 av 2
Dislocation	Uppfylls ej	Uppfylls ej	0/2

4.3 Resultat

Resultatet visar att manöverkrigföring som teori till stor del kan förklara strid i bebyggelse mot en irreguljär motståndare, men inte fullt ut förklara framgången i striden. Då syftet med manöverkrigföringen enligt teorin är bland annat att sätta motståndaren i dislocation och då detta inte är uppfyllt skulle det innebära att manöverkrigföring inte helt kan förklara framgång i SIB. Vilket inte är helt överraskande då vissa hinder, som framkomlighet, naturligtvis hämmar striden.

¹⁰² Byman, *A high price: the triumphs and failures of Israeli counterterrorism*, s. 147.

De tillfällena motståndet inte tog sig ur byggnaden rensades den med skytte, stridsvagn eller flygunderstöd. Innebörden av detta är att tesen och antitesen i Leonhards teori har stort förklaringsvärde för hur SIB kan bedrivas. Alcoyneus, syntesen, är svårare att bevisa. Dock har den ett visst förklaringsvärde då merparten av motståndarens stridande nedkämpats på avstånd av prickskyttar, stridsvagnar eller stridsflyg. Och det är i sig kanske ett bevis på att eldkraft varit det framträdande sättet att vinna striden på.

5. Avslutning

5.1 Diskussion om resultat och syfte

Uppsatsens syfte var att genom en teoriprövande ansats genomföra en flerfallstudie och besvara i vilken utsträckning manöverkrigföring förhåller sig till SIB. Två ogynnsamma fall av SIB där konventionella styrkor stred mot irreguljära motståndare analyserades mot manöverkrigföringens framgångskoncept dislocation och dess ingående tes, antites och syntes. Resultatet från analysen är att Leonhards tolkning av manöverkrigföring, inte förhåller sig till SIB mot en irreguljär motståndare, fullt ut. Inslagen med kompletterande styrkor genom truppslag i samverkan och dilemman är de delarna av manöverkrigföring som är applicerbara på miljö och aktör i fallen som analyserats. I analysen framgick exempel där den irreguljära motståndaren i motsats kunde presentera dilemman för den konventionella militära styrkan, genom att exempelvis minera insidan av byggnaderna. Detta inslag ger delar av manöverkrigföringen ett förklaringsvärde för framgång i SIB, för båda sidorna. Alcyoneus kunde till del utläsas ur fallen, dock går det inte att säga att manöverkrigföringen kunde sätta AQI eller de palestinska motståndsmännen i dislocation. Motståndsmännen nedkämpades oftast till följd av den överväldigande eldkraft som riktats mot dem av olika truppslag. Kritiken mot manöverkrigföring gällande eldkraftens vikt i förhållande till rörelse bevisas härmed – motståndaren sköts hellre än den utmanövrerades.

5.1.1 Svar på forskningsfrågan

Hur förhåller sig manöverkrigföring till strid i bebyggelse mot en irreguljär motståndare?

- *Vilket förklaringsvärde har manöverkrigföring för framgång SIB?*

Svaret på första frågan är att manöverkrigföring förhåller sig till hög grad men inte fullständigt till SIB. Många av de inneboende principer för strid, som eld, rörelse och skydd, truppslag i samverkan, dilemma och Alcyoneus, förhåller sig väl till bebyggelsen. Dock ändrar de skepnad och balans inbördes. Rörelsen som exempel, innebär fortfarande framkomlighet, fysisk rörelse i rummet, men det är ett annat truppslag som står för den än det traditionella truppslaget. Således förhåller sig manöverkrigföringen inte helt till miljön, men fullständigt till motståndaren.

Svaret på andra frågan framgår av analysens sammanfattning. Då man endast till del kan uppnå Alcyoneus och i förlängningen dislocation – som är själva syftet med att använda manöverkrigföring – har manöverkrigföring relativt lågt förklaringsvärde för framgång i SIB.

Detta kan vara en blandning av olika orsaker. Troligast är att miljön är så komplex att den hämmar den militära styrkans förmåga till strid. Jämför det med proffsboxare som är van att ha hela ringen till sitt förfogande, men nu måste slåss i en trång folkmassa, och endast slå rätt person utan att skada någon eller något i omgivningen. Alcyoneus som antites är inte riktigt lika lätt att tyda i bebyggelsen. AQI och de palestinska motståndsmännen har på sätt och vis valt bebyggelsen i sin helhet som stridsfält. Parterna i striden nyttjar byggnader och gator på samma villkor och således är variabeln för om man stridit från fördelaktig terräng eller inte svårare att mäta mer än i självklara termer – inomhus ger större skydd än utomhus, därför kan det antas att man söker strida inomhus mot utomhus, eller mellan hus.

5.2 Diskussion om teori, metod och analysobjekt

Hade en annan teori och metod valts på två andra analysobjekt hade sannolikt svaret på forskningsfrågan sett annorlunda ut. Som exempel hade kanske Linds tolkning av manöverkrigföring med en kvantitativ metod kunnat dra slutsatser att snabba avgöranden är av vikt för att vinna striden. Metodvalet för uppsatsen gjordes utifrån att kontrollera hur mycket källor som fanns på de fall som kunde väljas ut. Ett för utforskat fall skulle öka validiteten, men minska generaliserbarheten. För att inte hamna i en ”hönan eller ägget”-diskussion fastslogs det tidigt i uppsatsens skapande att ta fall från början av sekelskiftet. Detta för att doktriner för upprorsbekämpning inte var uppdaterade efter att kriget mot terrorism inleddes. Hade ett annat fall valts, som exempelvis Mosul 2016 hade antagligen helt andra slutsatser dragits. Dels för att det var en relativt ny irakisk armé, dels för att de stred med stöd från en västerländsk konventionell styrka.

Alcyoneus var särskilt svår att uttolka gällande den terrängorienterade delen av variabeln. Det hade förmodligen varit bättre att försöka hitta. En samlande indikator för dem, dock vore det att kanske mäta fel sak eller att förenkla problemet. I vilket fall kanske manöverkrigföring som teori inte är rätt att mäta SIB mot en irreguljär motståndare, som dessutom har inslag av fanatiska övertygelser.

5.3 Relevans för officersprofessionen

De två fallen som beskrivits har valts ut utifrån att det var liknande styrkor, allt från specialförband till soldater i reserven deltog i Västbanken, medan det i Ramadi till stor del var yrkessoldater. Givet att Sverige har en kombination av alla ovanstående kategorier och dessutom värnpliktiga, bör det därför vara relevant att se över vad man som militär chef och

ledare kan lära sig av strider i bebyggelse. Det är trots allt ett tilltagande inslag i militära konflikter i städer samt att stridstekniken för Försvarmakten stagnerat. Inget reglemente finns att tillgå för hur SIB ska genomföras, utan det omtalas i mycket generella termer i MSD 16. Försvarmakten ska använda manöverkrigföring mot motståndarens tyngdpunkt. Samtidigt säger den att manöverkrigföring enligt den svenska modellen kan nyttjas mot en irreguljär motståndare.¹⁰³

Trots att de fall som analyserats för att komma fram till de slutsatser som presenterats kan te sig som något enkla, är det värt att påpeka att de valdes ut just utifrån att de inte var typiska för SIB, utan hade egenskaper som i praktiken skulle kunna fälla teorin – de var båda upprorsbekämpningsoperationer som utkämpades av förband som var knutna till egenskaper för manöverkrigföring. Vid en väpnad konflikt i Sverige är det inte helt otänkbart att svensk trupp strider mot en överlägsen militär styrka på samma i sin hemstad, läs Hemvärnet eller vilket annat förband som helst.

5.4 Förslag på vidare forskning

SIB som miljö är komplext och det bedrivs kontinuerligt forskning på bl.a. vapenverkan vid Markstridsskolan. Det är inget udda och förmodligen genomför andarna länder liknande prov och försök. Ett förslag på annan forskning är att skicka samverkansenheter, eller studieenheter till andra länder för att studera SIB på plats i en skarp miljö som fältstudier. Exempelvis hos IDF eller Brasilianska specialpolisen BOPE. Detta är naturligtvis farligt att genomföra och risken är att den insamlade forskningen går om miste i strid. Syftet vore att utveckla stridsteknik hos enskilda soldater och på taktisk nivå på förbanden.

Ytterligare förslag på vidare forskning är riskbenägenheter i SIB, huruvida det är kopplat till stridsfordons närvaro eller inte. Det upplevs nämligen att stridsfordonsförband som nyttjar rörlighet, det vill säga är snabba, ofta kan ta större risker om ett läge uppenbarar sig för att kunna slå motståndaren på djupet. Är denna risktagning överförd till SIB, och kan den observeras?

¹⁰³ Försvarmakten, *Militärstrategisk doktrin: MSD 16*, Försvarmakten, Stockholm, 2016, s. 63.

Litteratur och referensförteckning

Litteratur - även elektroniska

Alvehus, Johan, *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2013.

Biddle, Stephen, *Military power explaining victory and defeat in modern battle*, Princeton University Press, Princeton, N.J., 2006.

<http://web.b.ebscohost.com.proxy.annalindhbiblioteket.se:2048/ehost/ebookviewer/ebook/bmx1YmtfXzM1NTk3N19fQU41?sid=3174694e-e349-41f2-918f-06dfe47343f0@sessionmgr102&vid=0&format=EB&rid=1>, hämtades 2021-04-10.

Byman, Daniel, *A high price: the triumphs and failures of Israeli counterterrorism*, Oxford University Press, New York, 2011.

Elektronisk resurs,

<http://web.b.ebscohost.com.proxy.annalindhbiblioteket.se:2048/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d19fMzY2MDczX19BTg2?sid=a8ad3e40-5c39-4440-b505-2281d77c8e87@sessionmgr102&vid=0&format=EB&rid=1>, hämtades 2021-04-22.

Ekgren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*, 2., [rev.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2012.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017.

Hills, Alice, *Future war in cities: rethinking a liberal dilemma*, Frank Cass, London, 2004.

Johannessen, Asbjørn, Tuft, Per Arne & Christoffersen, Line, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Upplaga 2, Liber, Stockholm, 2020.

Jordan, David, Kiras, D., James, Lonsdale, J., David, Speller, Ian, Tuck, Christopher, Walton, C., Dale, *Understanding modern warfare*, Second revised edition, Cambridge University Press, Cambridge, 2016.

Kilcullen, David, *Out of the mountains: the coming age of the urban guerrilla*, Hurst, London, 2013.

Leonhard, Robert R., *Fighting by minutes: time and the art of war*, Praeger, Westport, Conn., 1994.

Leonhard, Robert R., *The art of maneuver: maneuver-warfare theory and AirLand battle*, Ballantine Books, New York, 1994.

Russell, James A., *Innovation, transformation, and war: counterinsurgency operations in Anbar and Ninewa, Iraq, 2005-2007*, Stanford Security Studies, Stanford, Calif., 2011.

Elektroniks resurs,

<http://web.b.ebscohost.com.proxy.annalindhbiblioteket.se:2048/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d19fNTEzMjI5X19BTg2?sid=05f5af8e-ff19-4791-9f6e-f76e60e9c353@sessionmgr102&vid=0&format=EB&rid=1>, hämtades 2021-05-12.

Willink, Jocko & Babin, Leif, *Extreme ownership: how U.S. Navy SEALs lead and win*, Second edition, St. Martin's, New York, 2017.

Ångström, Jan & Widén, Jerker, *Contemporary military theory: the dynamics of war*, Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015.

Myndighetspublikationer

Försvarsmakten. *Militärstrategisk doktrin: MSD 16*. Försvarsmakten. Stockholm, 2016.

Artiklar – även elektroniska

Brathwaite, Kirstin J.H. & Konaev, Margarita: War in the city: Urban ethnic geography and combat effectiveness, *Journal of Strategic Studies*, 2019.

DOI: 10.1080/01402390.2019.1672159, hämtades 2021-05-12

Cohen, Eliot A, Biddle, Stephen, on Military Power, *Journal of Strategic Studies*, 28:3, 2005, 413-424.

DOI:10.1080/01402390500137259, hämtades 2021-05-12

Ecklund, Marshal, Task Force Ranger vs. Urban Somali Guerrillas in Mogadishu: An Analysis of Guerrilla and Counter guerrilla Tactics and Techniques used during Operation GOTHIC SERPENT, *Small Wars and Insurgencies*, 15:3, (2004), 47-69.

DOI:10.1080/0959231042000275560, hämtades 2021-05-12

Evans, Michael, Lethal Genes: The Urban Military Imperative and Western Strategy in the Early Twenty-First Century, *Journal of Strategic Studies*, 32:4, (2009), 515-552.

DOI:10.1080/01402390902986949, hämtades 2021-05-12.

King, C, Anthony, Close Quarters Battle: Urban Combat and “Special Forcification”, *Armed Forces & Society*, Vol.42(2), (2016), 276-300.

DOI:10.1177/0095327X15588292, hämtades 2021-05-12.

Levinson, Jonathan, Rubber match: a third Lebanon war, *Small Wars & Insurgencies*, 23:2, (2012), 307-329.

DOI:10.1080/09592318.2012.642205, hämtades 2021-05-12.

Rosenau, William, G., “Every room is a new battle”, The lessons of modern urban warfare, *Studies in Conflict & Terrorism*, 20:4, (1997), 371-394.

DOI:10.1080/10576109708436047, hämtades 2021-05-12.

Russel James A, Innovation in War: Counterinsurgency Operations in Anbar and Ninewa Provinces, Iraq, 2005-2007. *The Journal of Strategic Studies*. 33:4, (2010): 595-624.

DOI:10.1080/01402390.2010.489715, hämtades 2021-05-12.

Sampaio Antonio, Before and after Urban Warfare, Conflict Prevention and Transitions in Cities, 98, *International Review of the Red Cross* 71 (2016).

DOI:10.1017/S1816383117000145, hämtades 2021-05-12.